

KESKKONNAAMET

Kliimaministeerium
info@kliimaministeerium.ee

Teie 31.01.2025 nr 7-15/25/400-2

Meie 14.02.2025 nr 6-2/25/2121-2

Riigi eriplaneeringu algatamise taotlusest

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) saatis 27.01.2025 kirjaga nr 13-3/165-2 Kliimaministeeriumile arvamuse avaldamiseks Fermi Energia AS-i riigi eriplaneeringu (REP) algatamise taotluse. Eesmärk on koostada REP, et valida asukoht ning kavandada Eestisse VMR (väikese moodulreaktori) tehnoloogial põhinev tuumaelektrijaam nimivõimsusega 600 MW, mis koosneb kahest tuumareaktorist (2×300 MW).

MKM-i kiri sisaldab küsimusi, millele palutakse vastuseid Kliimaministeeriumi ning valitsemisala asutuste pädevusvaldkonnast lähtuvalt. Küsitav teave on vajalik REP-i algatamise või algatamata jätmise üle otsustamiseks. Sellest tulenevalt edastasite MKM-i kirja Keskkonnaametile, et saada Keskkonnaameti pädevusvaldkonnast tulenevalt sisendit MKM-i kirjas esitatud küsimustele vastamiseks.

Keskkonnaamet on tutvunud edastatud materjalidega ning märgib järgmist:

Küsimus 1. Kas taotluses kirjeldatud tuumaelektrijaama asukoha valiku või toimimise vastu esineb suur riiklik või rahvusvaheline huvi? Juhul, kui kirjeldatud huvi on Teie hinnangul tuvastatav, siis palun põhjendage, milles selline huvi seisneb ning selgitage, millistes riiklikes strateegiadokumentides on huvi väljendatud.

Planeerimisseaduse (PlanS) § 27 lg 1 kohaselt on REP-i eesmärk sellise olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamine, mille asukoha valiku või toimimise vastu on suur riiklik või rahvusvaheline huvi. REP koostatakse eelkõige maakonnaülestel huvide väljendamiseks riigikaitse ja julgeoleku, energeetika, gaasi transpordi, jäätmemajanduse ning maavarade kaevandamise valdkonnas või eespool nimetatud huvide väljendamiseks avalikus veekogus ja majandusvööndis. PlanS § 27 lg-s 2 on täpsustatud, mis ehitiste korral REP koostatakse.

Lähtudes eelnevast tuleb REP koostada eelkõige juhul, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoha valiku või toimimise vastu on suur riiklik või rahvusvaheline huvi. **Keskkonnaamet leiab, et kavandatava tegevuse puhul on tuvastatud suur riiklik huvi.** Sellest annab tunnistust tuumaenergia töörühma loomine 2021. a, töörühm ei tuvastanud oma töö lõpparuandes „Tuumaenergia kasutuselevõtmise võimalused Eestis“¹ tuumaenergia kasutuselevõttu välistavaid asjaolusid. Riigikogu toetas 12.06.2024 otsusega „Tuumaenergia Eestis kasutuselevõtu toetamine“² Eestis tuumaenergia kasutuselevõtu ettevalmistamist.

Küsimus 2. Kas taotluses esitatud planeeringuala on asjakohane kavandatava tuumaelektrijaama ehitamiseks ja käitamiseks vajaliku taristu planeerimiseks? Kui leiate, et planeeringuala peaks olema

¹ Tuumaenergia töörühma lõpparuanne, kättesaadav: [Tuumaenergia töörühma lõpparuanne.pdf](#)

² Kättesaadav: [Tuumaenergia Eestis kasutuselevõtu toetamine–Riigi Teataja](#)

taotluses näidatust erinev, siis palun põhjendage enda arvamust ja esitage joonis(ed) sobiva planeeringuala piiriga.

REP-i algatamise taotluse alaptk-s 5.3 on näidatud kavandatava tuumaelektrijaama planeeringuala ettepanek koos võimalike tuumaelektrijaama asukohtadega. Planeeringuala hõlmab Ida-Viru maakonnas asuvat Lügánuse valda ja Lääne-Viru maakonnas asuvat Viru-Nigula valda.

REP-i planeeringuala ja tuumaelektrijaama asukohtade valikul tuleb arvestada, et REP-i algatamise taotluse joonisel 13 (alaptk-s 5.3) kujutatud alale jääb rangelt kaitstava liigi püsielupaik. Tegemist on looduskaitseaduse (LKS) § 50 lg 2 alusel moodustatud püsielupaigaga, mida kaitstakse sihtkaitsevööndi kaitsekorraga. Alal on keelatud majandustegevus ja uute ehitiste püstitamine (LKS § 30 lg 2 p 1 ja p 3) ning püsielupaigas on piiratud inimeste viibimine. Hetkel teadaoleva informatsiooni alusel võib taotluses kirjeldatud ulatusega arendustegevus põhjustada olulist ebasoodsat mõju liigile ja püsielupaigale, mistõttu Viru-Nigula arendusala arendamine võib osutuda küsitavaks.

Küsimus 3. Kas esineb asjaolusid, millele tuginedes on ilmne, et taotluse alusel algatatava planeeringu elluviimine ei ole tulevikus võimalik? Juhul, kui Teile on ilmne, et planeeringuga kavandatava elluviimine ei ole tulevikus võimalik, siis palun põhjendage enda seisukohta. Kui Teile valitsemisalast lähtuvalt on planeeringu algatamata jätmiseks muu ülekaalukal avalikul huvil põhinev põhjus või muu seaduses nimetatud põhjus, siis palun selgitage enda seisukohta.

Keskkonnametile ei ole teada asjaolusid, millele tuginedes on ilmne, et algatatava planeeringu elluviimine ei ole võimalik. Siiski võib Viru-Nigula arendusala arendamine osutuda küsitavaks, vt ka vastust küsimusele 2.

Küsimus 4. Juhul, kui Vabariigi Valitsus otsustab riigi eriplaneeringu koostamise ja KSH algatada, siis:

- 1) millised uuringud on vajalikud planeeringu koostamiseks ja KSH läbiviimiseks? Palun põhjendage iga uuringu eesmärki, vajalikkust, kestust ja andke uuringu orienteeruv maksumus;***
- 2) millised on Teile ettepanekud keskkonnaseireks, mis võiks vajalikud olla juba enne planeerimistegevuse algatamist (nt täiendavate algandmete kogumine, vms). Palun selgitage seire eesmärki ja vajalikkust;***
- 3) millised keskkonnalaad on vajalikud uuringute tegemiseks?***

Siinjuures soovime juhtida tähelepanu järgnevale:

Kiirgus:

Vajalike uuringute (sh modelleerimised) määratlemisel on lähtutud IAEA ohutusstandardite seeriasse kuuluvast ohutusjuhendis SSG-35 „Site Survey and Site Selection for Nuclear Installations“ kirjeldatud metodoloogiast.

Asukoha valikul tuleb tagada, et riskid tuumarajatise ohutusele, inimeste tervisele ning keskkonnale oleksid nii madalad kui mõistlikul viisil on võimalik saavutada ning kavandatav tegevus vastab õigusaktide nõuetele.

- 1) Tuumajaama radioloogilise mõju hindamiseks nii inimeste kui keskkonnakaitse seisukohast on vajalik teostada asukoha valiku faasis modelleerimised, mille käigus hinnatakse radioloogilist mõju inimestele (dooside hindamine) ja keskkonnale nii tuumajaama tavalisel opereerimisel kui tuumaõnnetuste korral. Modelleerimisel tuleb hinnata mõju erinevate kiiritusradade kaudu ning nende olulisust: radionukliidide kandumist nii atmosfääris kui pinna- ja põhjavee kaudu ning jõudmist toiduainetesse. Algandmete täpsustamiseks võivad olla vajalikud täiendavad meteoroloogilised ja/või hüdrooloogilised uuringud.

Arvesse tuleb võtta nii rahvastiku tihedust kui jaotumist tuumajaama läheduses, sealhulgas õnnetusteks valmisoleku kontekstis eri tähelepanu vajavate objektide paiknemist nagu haiglad, laste- ja hoolekandeadutused; evakueerimisteed ja selleks vajalik infrastruktuur. Hinnata tuleb ka

võimaliku õnnetuse mõju maakasutusele, arvestada põllumajandusmaade lähedust ja ulatust. Vastavate lähteandmete täpsustamist võib käsitleda uuringuna.

Radioloogilise mõju hindamise käigus, asukohtade võrdleval hindamisel, tuleb arvesse võtta väliseid tegureid, mis võivad mõjutada tuumajaama ohutust. Nii looduslikke, näiteks üleujutused, kui võimalikke õnnetusi lähedastel tööstusobjektidel.

- 2) Keskkonna radioloogilise seirega, mille eesmärk on lähteolukorra iseloomustamine, et hilisema seire käigus oleks võimalik tuvastada tuumajaama opereerimisega kaasnevaid või õnnetusest tingitud muutusi, tuleb alustada hiljemalt pärast asukoha valikut. Kuna oluline on kogutavate andmete aegrea kujunemine, võib kaaluda esmase keskkonna radioloogilise seire alustamist juba enne lõpliku asukoha valikut. Seirekava täpsustatakse vastavalt planeerimisprotsessi edenemisele. Looduskeskkonna kiirgusseire lähteolukorra iseloomustamine ei mõjutaks küll asukoha valikut, kuna looduskiirguses Eestis ei esine anomaaliaid, mis võiksid asukoha valiku seisukohast tähendust omada.

Keskkonna kiirgusseireks ei ole keskkonnaluba vajalik.

Looduskaitse väärtused:

Viru-Nigula valla potentsiaalne asukoht:

Vt ka vastust küsimusele 2. REP-i algatamise taotluse joonisel 13 (alaptk-s 5.3) kujutatud alale jääb rangelt kaitstava liigi püsielupaik. Tegemist on LKS § 50 lg 2 alusel moodustatud püsielupaigaga, mida kaitstakse sihtkaitsevööndi kaitsekorraga. Alal on keelatud majandustegevus ja uute ehitiste püstitamine (LKS § 30 lg 2 p 1 ja p 3) ning püsielupaigas on piiratud inimeste viibimine. Hetkel teadaoleva informatsiooni alusel võib taotluses kirjeldatud ulatusega arendustegevus põhjustada olulist ebasoodsat mõju liigile ja püsielupaigale. Joonisel 13 kujutatud ala lähedusse jäävad ka Letipea merikotka püsielupaik (KLO3002715) ja Mahu merikotka püsielupaik (KLO3002020 ja KLO3001436). REP-i ja KSH koostamisse tuleb kaasata kotkastele spetsialiseerunud ornitoloog, vajalikud on merikotka elupaigakasutuse uuringud.

Joonisel 13 kujutatud arendusala ulatub ka Letipea maastikukaitseala (KLO1000516) Letipea sihtkaitsevööndisse (KLO1100667). Letipea maastikukaitseala kuulub Letipea loodusala (RAH0000652) koosseisus üleeuroopalisel Natura 2000 kaitsealade võrgustikku. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 14.12.2017 määruse nr 180 „Letipea maastikukaitseala kaitse-eeskiri“ § 11 p-le 3 on Letipea maastikukaitseala sihtkaitsevööndis uue ehitise püstitamine keelatud, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul rajatiste püstitamine kaitseala tarbeks ja olemasolevate rajatiste hooldustööd. Oluline ebasoodne mõju kaitseala ja loodusala kaitse-eesmärkidele tuleb välistada.

Joonisel 13 kujutatud asukohast ida- ja lääne poole jäävad rändlindudele olulised koondumisalad (Toolse linnuala ja Letipea maastikukaitseala, sh Letipea poolsaar). Kõrgepinge õhuliinid põhjustavad ohtu linnustikule, sh nii rändlinnustikule kui merikotkastele. REP-i ja KSH koostamise käigus on vajalik hinnata uute õhuliinide poolt põhjustatavat riski linnustikule.

Lüganuse valla potentsiaalne asukoht:

Joonisel 13 kujutatud alale jäävad kaitstavatest aladest Aa mõisa park (KLO1200438) ja Aa männik (KLO1200202). Tegemist on kaitsealadega, kus kehtib LKS-s sätestatud kaitsekord Vabariigi Valitsuse 03.03.2006 määrmises nr 64 „Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri“ sätestatud erisustega.

Mõlemas piirkonnas leidub teisigi teadaolevaid kaitsealuste liikide (linnud, nahkhiired, taimed, samblikud) leiukohti. Tuleb arvestada LKS § 55 sätestatud isendi kaitse nõuetega. Oluline ebasoodne mõju kaitsealustele liikidele tuleb välistada. Sõltuvalt täpsemast lahendusest võivad osutuda vajalikuks kaitstavate liikide elupaiku käsitlevad uuringud.

Jahutusvesi, mõju veekeskkonnale ja elustikule:

REP-i algatamise taotluses ei ole konkreetselt välja toodud veevõtukoht, võimalikud kogused ega milliseid veekogusid jahutusvee kasutamine mõjutab. REP-i koostamisel ja KSH läbiviimisel tuleb aga arvestada, et joonisel 13 kujutatud Viru-Nigula asukoha lähistel asub merre suubuv Kunda jõgi. Kunda jõgi on kaitstav Kunda jõe hoiualana (KLO2000063), hoiuala kuulub Natura 2000 võrgustikku Sirtsu loodusala (RAH0000540) osana. Kunda jõe hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse ning II lisas nimetatud liikide – hariliku võldase (*Cottus gobio*), hariliku hingi (*Cobitis taenia*), lõhe (*Salmo salar*) ja paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade kaitse. Tegemist on ka ühe olulisema nn lõhilaste veekoguga (keskkonnaministri 15.06.2004 määruse nr 73 „Lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu“ § 2 p 33), kuhu suubub arvukalt kalasid kudema. Seega tuleb REP-i koostamisel ja KSH läbiviimisel kavandada meetmed, et nii liikide ega elupaiga seisund ei halveneks. Eelkõige veevõtmise ning jahutusvee juhtimisel tagasi merre. Viimase puhul eelkõige lõhe aspektis, kuna enne jõgedesse kudema rändamist koonduvad lõhed suudmealadele.

Joonisel 13 kujutatud Toila/Lüganuse piirkonna lähistelee jääb Purtse jõgi, millel ei ole looduskaitselisi piiranguid, kuid ka sinna suundub kudema lõhilasi. Jõe olukord on aastatega parenenud, kuna alates 2019. aastast on veekogus teostatud erinevaid parendustöid (sh kudealade taastamist).

REP-i koostamisel ja KSH läbiviimisel tuleb erilist tähelepanu pöörata jahutusvee keemilistele ja füüsilistele omadustele (sh soojuste eraldumine vette) ning vee-elustikule nii jahutusvee juhtimisel kui veevõtul (juhul, kui võetakse pinnavett). Vee elustiku osas tuleb arvestada nii lõhe aspekti kui ka võimalikku mõju mere vee-elustikule jahutusvee suunamisel. REP-i koostamisse ja KSH läbiviimisse kaasata pädevad ihtüoloogid. Ühtlasi märgime, et jahutusveesüsteem võib olla ka nõ kinnine/suletud ehk REP-i ja KSH koostamisel tasuks kaaluda ka seda varianti.

Mõlema joonisel 13 kujutatud asukohaga külgnevad või läheduses paiknevad merealad on määratletud rahvusvaheliselt tähtsate linnualadena – IBA aladena. Antud alade LKS-i kohane kaitsevajadus ei ole käesoleval ajal selge, Keskkonnaamet hindab nende alade looduskaitse alla võtmise otstarbekust. Läänepoolse ala mereala asub Soome lahe keskosa IBA-ala ja Uhtju IBA-ala vahel ja idapoolsest alast u 100 m kaugusel kaldast on Soome lahe idaosa IBA-ala piir. Mõlemad alad on olulised aulide ja vaeraste (tõmmu- ja must-) peatumiskohad, kus nende arvukused ületavad rahvusvahelisi piirmäärasid. REP-i koostamisel ja KSH läbiviimisel tuleb tagada, et jahutusvee juhtimine merre (ja ka muud tegevused) ei kahjustaks IBA alade linnukaitselisi väärtusi.

Kliima:

REP-i koostamise ja KSH läbiviimise käigus tuleb mh hinnata kliimamõju, hinnang peab katma järgmisi aspekte:

- 1) kavandatava tegevuse koostöös Pariisi kokkuleppe eesmärkidega;
- 2) kavandatava tegevuse koostöös 2050. aastaks seatud riikliku kliimanetraalsuse eesmärgiga;
- 3) hinnata kvantitatiivselt mõju KHG heitele ja kuidas see on koostöös riiklike ja kohaliku omavalitsuse seatud KHG heite vähendamise ja/või sidumise eesmärkidega;
- 4) kui on asjakohane, tuua parim võimalik tehnoloogia võimalikeks KHG heite vähendamise meetmeteks;
- 5) hinnata mõju kliimamuutustega kohanemise vaatest (kuidas mõju vältida, minimeerida; milliseid võimalikke riske üksikasjalikumalt käsitleda; millised kliimamuutustega seotud eesmärgid ja tegevused tuleb lõimida planeerimisdokumenti, milliste kliimamuutustega seotud eesmärkide ja tegevustega arvestatakse).

Uuringute loetelu ning maht täpsustatakse REP-i lähteseisukohtade ja KSH programmi koostamisel.

Küsimus 5. Kui leiate, et taotluse kohase riigi eriplaneeringu koostamise ja KSH saab algatada ainult teatud tingimustel, siis palun iga seatavat tingimust põhjendada. Samuti palun markeerige kõik riskid, mida planeeringu ja KSH algatamine Teie pädevusest lähtudes võib kaasa tuua.

Keskkonnaameti hinnangul ei esine hetkel selliseid tingimusi. REP-i ja KSH koostamisega seotud probleemid tuleb välja selgitada ning lahendada protsessi käigus. Läbi tuleb viia kõik vajalikud uuringud, et REP-i eesmärged saavutada ja teha otsus, kas ja mis tingimustel on võimalik REP kehtestada.

Küsimus 6. Kui MKM-le taotleja poolt esitatud taotluse sisu ei ole teie hinnangul piisav taotluse nõuete- ja asjakohasuse hindamiseks, siis palun andke teada asjaoludest, millega taotlust teie hinnangul täiendada tuleb. Põhjendage lisainfo küsimise vajadust.

Keskkonnaameti hinnangul vastab REP-i algatamise taotlus regionaalministri 04.10.2023 määrusele nr 66 „Riigi eriplaneeringu algatamise taotlusele esitatavad nõuded“.

Taotluse menetlemisega seotud koostöö korraldamiseks palun Teil nimetata oma ministeeriumi või ameti seisukohti esindav kontaktisik.

Keskkonnaamet peab vajalikuks enda kaasamist REP-i ja KSH protsessi, ameti kontaktisiku(d) nimetame edaspidise protsessi käigus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Irma Pakkonen 5683 1311 (keskkonnakorraldus)
irma.pakkonen@keskkonnaamet.ee

Alar Polt 5303 5703 (kiirgus)
alar.polt@keskkonnaamet.ee

Triin Mägi 5691 6554 (vesi)
triin.magi@keskkonnaamet.ee

Märt Öövel 5306 8315 (looduskasutus)
mart.oovel@keskkonnaamet.ee

Lauri Saapar 527 3872 (looduskasutus)
lauri.saapar@keskkonnaamet.ee

Triin Amos 5629 6403 (looduskaitse planeerimine)
triin.amos@keskkonnaamet.ee

Kerli Pettai 5302 2467 (vee-elustik)
kerli.pettai@keskkonnaamet.ee

Lii Allas 5886 1746 (kliima)
lii.allas@keskkonnaamet.ee